

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خاوران

مدرسه علمیه حضرت فاطمه ام البنین (سلام الله علیها) شهرستان حاجی آباد

ششمین جشنواره رشد

عنوان :

راهکارهای رفع چالش اقتصادی قبل و بعد از ازدواج

استاد راهنما :

سرکار خانم پروین درّی

پژوهشگران :

ثریا میرزاده، معظمه میرزاده، رویا میرزاده، فاطمه بیژنی

۱۳۹۶ پاییز

اصل ازدواج امری ساده و بی آرایش و بی تشریفات است ، و قاعدتاً باید مانند سایر نیازهای طبیعی بدون تکلیف انجام بگیرد ، ولی متأسفانه این حقیقت ساده از مسیر سهل و بی آرایش خویش خارج شده و به یک سری آداب و رسوم ، تجملات و توقعات زائد و غیر ضروری و دست پا گیر مبتلا گشته است . این قیود زائد و دست و پا گیر مشکل عظیمی است در مسیر ازدواج ، آن را امر غیر طبیعی و دشوار ساخته است . پس لازم است که زمان ازدواج آگاهانه و با تأمل اقدام شود و انتخابی از روی فکر و درایت و به دور از هر گونه احساسات زود گذر صورت بگیرد . متمم چالش هایی که امروزه در بین خانواده ها مرسوم است و در بعضی از خانواده ها این چالش ها به صورت خرافات بروز کرده است به دلیل عدم آگاهی و عدم برخورد صحیح با این چالش ها است . اگر خانواده ها با نگاه عمیق به آیات و روایات و پیروی از دستورات ائمه (علیهم السلام) مسیر زندگی خود را تنظیم کنند و بسیاری از چالش ها از پیش روی آنها برداشته می شود و زندگی شیرین را تجربه می کنند . یکی از چالش های مهم که در قبل و بعد از ازدواج مؤثر است چالش های اقتصادی است که اگر به آن توجه نشود به بنیاد خانواده آسیب می رساند .

جوانان باید قبل از ازدواج به والدین خود و توکل به خدا همسرانی مؤمن را انتخاب نمایند . و با چشم پوشی از تجملات و تشریفات و برگزاری مراسم ساده زندگی مشترک را شروع کنند و در طول زندگی بیشتر با برنامه ریزی ، درک نیازها و خواسته ها ، پایین آوردن سطح توقعات خود مسیر زندگی را به سعادت سوق دهند .

کلید واژه ها : چالش ، خانواده ، ازدواج ، اقتصاد .

مقدمه

خانواده در تمام ادیان الهی ، بالاخص در دین مبین اسلام اهمیت و جایگاه والایی دارد .سلامت جامعه بشری نیز مرهون سلامت و استحکام نهاد خانواده است .زیرا خانواده کانون آرامش و محل رشد انسان است و چنانچه زن و مرد که پایه های تشکیل این کانون هستند از آگاهی ،رشد وبلوغ فکری و اجتماعی و عاطفی برخوردار نباشند میان آنها شکاف و فاصله ایجاد می شود وبه مرور این شکاف زیاد وزیاد تر می شود تا نهایت به گسست وپارگی پیوند زناشویی منجر میگردد پس لازم است در زمان ازدواج آهانه وبا تامل اقدام شود و انتخابی از روی فکر و درایت و دور از هر گونه احساسات زود گذر صورت گیرد تا در مسیر زندگی کمتر باچالش ها روبرو شوند .اما قطعا در مسیر زندگی چه قبل از تشکیل کانون خانواده وچه بعد از آن چالش های وجود دارد که یکی از این چالش ها چالش اقتصادی است که اهمیت ویژه ای دارد برای ساختن زندگی براساس تعالیم دینی و باور جامعه باید این چالش ها را شناخته شود و طریقه رفع آنها نیز فراهم گردد.

ازدواج یکی از زیبا یی های آفرینش و از سنن و رسوم قطعی همه ملل و اقوام بشری است . در اسلام نیز به ازدواج اهمیت فراوان داده شده است و از جوانب مختلف به آن نگاه شده است . به طوری که با هیچ چیز قابل عوض شدن نیست از نظر اسلام ، تشکیل خانواده یک فریضه است عملی است که مرد و زن آن را به عنوان یک کار الهی و یک وظیفه انجام بدهند . اگر چه شرعا در زمره واجبات ذکر شده اما به قدری ترغیب شده است که این برداشت می شود که خدای متعال بر این امر اصرار دارد ، آن هم به عنوان یک حادثه ماندگار و دارای تأثیر است البته ازدواج مانند بسیاری از امور یک مسئولیت جدید است که مشکلاتی را هم احیاناً همراه دارد اما تکامل شخصیت انسان را در پی دارد تکاملی که جز با ازدواج به دست نمی آید .

طبیعتاً ازدواج هم مانند بقیه مراحل زندگی علاوه بر تمام شیرینی ها و لذت هایش ، مشکلات و سختی هایی هم دارد که یکی از این مشکلات ، مشکلات اقتصادی قبل و بعد ازدواج است که در یکی از دغدغه های مهم جوانان در سن ازدواج هست .

قطعاً برای داشتن یک زندگی موفق ، حدی از توانایی اقتصادی ضرورت دارد . اما این مسئله به این معنا نیست که امکانات زندگی باید مهیا باشد تا یک ازدواج موفق شکل گیرد . جوانا باید قبل و بعد ازدواج برای حل مشکلات اقتصادی خود بیندیشند .

از قدیم تا امروز ، بارها سبک ازدواج تغییر کرده اما چیزی که در تمام دنیا ثابت بوده ، این است که در ازدواج زن به دنبال تکیه گاه می گردد و مرد به دنبال آرامش . بنابراین مرد باید جواری برنامه ریزی کند که بتواند تکیه گاه همسرش باشد . زن باید به تلاش همسرش ایمان بیاورد .

قدرت فکر و برنامه ریزی اش را ستایش کند و او را به عنوان ثقل زندگی اش بشناسد . واقعیت این است که در زمان فعلی ، زنان قدرتمندتر از نسل های قبل هستند . دختران تحصیل کرده اند و کار می کنند و درآمد دارند

می توانند نیازهای مالی شان را برطرف کنند و به ثبات نسبی برسند چنین زنی با تکیه کردن به مردش نیاز به مردی قدرتمندتر از خودش دارد . نه صرفاً به لحاظ مالی . بلکه از نظر تدبیر و توانایی مدیریت و هدفمندی در زندگی مردی که بتواند برای آینده برنامه ریزی کرده و در مسیر پیشرفت باشد .

آنچه که به عنوان راهکارهای رفع چالش های اقتصادی قبل از ازدواج می توان به آن توجه نمود عبارت اند از :

۱- توکل

در توصیه های دینی ما همیشه گفته شده ازدواج کنید تا برکت به زندگیتان بیاید با توکل به خدا ازدواج کنید و نگران دخل و خرجتان نباشید که از جایی که فکرش را نمی کنید تأمین می شود . « و کسی که از خدا پروا کند برای او راه خروجی از مشکلات قرار می دهد . و او را از راهی که گمان نمی برد روزی می دهد و کسی که بر خدا توکل نماید او برایش کافی است . » (سوره طلاق ، آیه ۳ و ۲)

واقعیت این است که توکل کردن همیشه با آرامشی همراه است که جزء برکت ویژه الهی با قدرت بشری به شما می دهد تا زندگیتان را مدیریت کنید . توکل یعنی خیالتان راحت باشد که هیچ وقت دست خالی نمی مانید در آخرین لحظه خداوند همیشه به دادتان می رسد و زندگیتان را حفظ می کند .

امام علی (علیه السلام) می فرمایند : « ایمان بنده ای راست نباشد جز آنکه اعتماد او به آنچه در دست

خداست بیشتر از آن باشد که در دست اوست . » (نهج البلاغه ، حکمت ۳۰۲)

جوانان مؤمن و مسلمان نیز با توکل کردن به خدا باید زندگی ساده خود را شروع کرده و با رعایت و صرفه و جویی و قناعت و پس انداز مناسب و در آخر با توکل بر خدایی که خودش در کنار با خود بندگان را به توکل دعوت کرده تکیه کنند و به او اعتماد و امید داشته باشند .

رفتار آن بزرگواران توقعات خود را در حد توان مالی خانواده و همسرشان پایین آوردند و این موجب حفظ کانون خانواده و رفع مشکلات در خانواده ها می شود .

(۲) درک تفاوت نیازها و خواسته ها

درک تفاوت بین نیاز و خواسته در جامعه ای که رسانه های تبلیغاتی با روش های مختلف می خواهند . خواسته های خانواده را به نیاز تبدیل کنند ، کمی دشوار است . این دشواری درک تفاوت بین خواسته ها و نیاز زمانی بارز می شود که احساسات جای منطق و واقع بینی را بگیرد . در این صورت فقط کیفیت زندگی به ظاهر تغییر کرده و طرح ها و رنگ ها جایگزین نیازهای خانواده می شود . این همان چیزی است که در بین خانواده های ایرانی کاملاً مشهود است . خانواده ها باید بین نیاز ها که شامل آن دسته از احتیاجاتی است که برای گذراندن زندگی لازم است و خواسته ها که شامل آن دسته از مایحتاجی است که نبود آن ها در زندگی تأثیر آنچنانی ندارد بتوانند تفاوت قائل شوند . در اغلب کشورهای توسعه یافته نیازهای خانواده ها باید آگاهی صحیحی در زمینه مدیریت اقتصادی داشته باشند و بتوانند تعادل برقرار کنند بین میزان درآمدها و هزینه های خود و نیازهای خود را بر خواسته هایشان ارجحیت دهند .

(۳) مدیریت صحیح

اقتصاد خانواده تنها محدود به خانواده های مرفه و ثروتمند نیستند . این علم برای اقشار کم درآمد مخصوصاً زوج های جوانی که تازه تشکیل خانواده داده اند یا می خواهند زندگی خود را شروع کنند و در مرحله ی قبل از ازدواج هستند کاربرد بیشتری دارد از نکات قابل توجه در اقتصاد خانواده این است که افزایش درآمد لزوماً به معنی بهبود معاش خانواده نیست ، بلکه افزایش درآمد افزایش هزینه ها را به دنبال دارد و این مدیریت صحیح هزینه هاست که هنر گردانندگان اقتصاد خانواده را آشکار می کند .

(۴) برنامه ریزی

اصل دیگری که یکی از راه های رفع چالش های اقتصادی در خانواده هاست ؛ برنامه ریزی است . برنامه ریزی اقتصادی خانواده ، اهداف کوتاه مدت ، میان مدت و بلند مدت اقتصادی را مشخص می کند . اهداف باید قابلیت تحقق داشته باشند و در تعیین آن ها از خیال پردازی دور شود . (سایت namnak.com)

(۵) انتخاب و توزیع مناسب

اعضای خانواده دوست دارند بهترین نوع غذا را مصرف کنند . زیباترین لباس ها را بپوشند ، در بهترین نقطه شهر و در بهترین منزل زندگی کنند ، به طور مکرر سفر بروند و ... ولی واقعیت این است که فقط درصد کمی از خانواده ها قادر به تأمین همه ی این خواسته ها هستند . درآمد یک خانواده متوسط فقط می تواند تعداد محدودی از این خواسته ها را برآورده کند ؛ از این رو خانواده باید از میان خواسته های خود انتخاب به عمل آورد . چگونگی توزیع منابع در دسترس خانواده بین اعضای آن نیز مهم است ، واضح است اگر یکی از اعضای خانواده قسمت بیشتری از درآمد خانواده را به خود اختصاص می دهد ، سهم کمتری برای دیگران می ماند . پس بهتر است فهرستی از خواسته های اعضای خانواده سهیم شود و انتخاب های ممکن را بنویسند و انتخاب ها را آنقدر با هم عوض کنند که به بهترین انتخاب با توجه به درآمد دست یابند .

نتیجه گیری

خانواده در هر اجتماعی از جایگاه ویژه ای برخوردار است زیرا محل رشد و تعالی اعضای خود و نسل های آینده و اجتماع است اما عدم آگاهی و شناخت اعضای خانواده نسبت به یکدیگر و نسبت به هدف شکل گیری این کانون آنها را با یک سری چالش ها روبرو می کند . یکی از این چالش ها ، چالش های اقتصادی است که هم در قبل از شکل گیری کانون خانواده و هم بعد از شکل گیری آن تأثیر گذار است . جوانان می توانند با تأسی از قرآن و اهل بیت (علیهم السلام) راهکارهای رفع این چالش را بیابند .

از جمله راهکارهای که چالش های اقتصادی خانواده را قبل از تشکیل و بعد از آن رفع می کند عبارت اند از :

الف) توکل : توکل همراه با آرامشی است که انسان قدرت مدیریت کردن بر زندگی را می دهد .

ب) قناعت : فراهم نبودن مایحتاج زندگی ، کمبودها و کاستی ها هر یک می تواند زندگی را به کام انسان تلخ کند اما انسان باید یاد بگیرد قناعت بزرگترین ثروت است .

ج) کمک و همراهی والدین در مسیر جوانان : پدر و مادر باید با همکار یه هم یک زندگی ساده و آبرومند برای فرزندان شان فراهم آورند ، والدین می توانند حتی با راهنمایی فرزندان در جهت انتخاب همسرانی همکار و هم یار شرایط سخت زندگی را برای آنها قابل تسهیل کنند . پدر و مادر می توانند با آموزش دادن روحیه پس انداز کردن به فرزندان خود راهگشایی مشکلات اقتصادی آنها باشند .

از جمع راهکارهای که می تواند باعث رفع چالش های اقتصادی بعد ازدواج شود عبارت اند از :

درک تفاوت نیازها و خواسته ها یکدیگر و این زمانی بارز می شود که احساسات جای منطق و واقع بینی قرار بگیرد . اقتصاد خانواده محدود به صرفه جویی و ثروتمندی نیست بلکه نیازمند مدیریت صحیح و برنامه ریزی اقتصاد ، پایین آوردن سطح توقع نیز است که هر یک از این راهکارها شود . چون پلی برای گذراندن از چالش های اقتصادی خانواده در برهه های مختلف زمانی است که باید مورد توجه زوج های جوان قرار بگیرد .

منابع :

- قرآن .

- نهج البلاغه .

۱ - اسماعیلی یزدی ، عباس ، فرهنگ تربیت ، انتشارات دلیل ها ، ۱۳۸۱ ش .

۲ - اسحاقی ، سید حسین ، مبانی و راهبردهای جهاد اقتصادی ، مرکز نشر هاجر ، ۱۳۹۰ ش .

۳ - سالارپور ، فرنوش ، چالش های پیش روی خانواده از دیدگاه آیات و روایات ، ۱۳۹۴ ش .